

**Karkkilan kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle
kotoutumisen edistämisestä annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi**

Kaupunginhallitus 30.05.2022 § 140
328/03.00/2022

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Tuija Telén
Valmistelijat: Kaupunginjohtaja Tuija Telén ja maahanmuuttokoordinaattori Terhi Joensuu

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 10.6.2022.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kotoutumisen edistämistä ja samalla kumottaisiin voimassa oleva saman niminen laki. Kotoutumista edistäviä palveluita järjestettäisiin osana uutta kunnan kotoutumisohjelmaa sekä muina kotoutumista edistävinä yleisen palvelujärjestelmän mukaisina palveluina. Kunnan kotoutumisohjelma olisi maahanmuuttajien alkuvaiheen kotoutumispalveluiden kokonaisuus, jonka vähimmäisisällöstä säädettäisiin lailla.

Lakiehdotuksella lyhennettäisiin kotoutumissuunnitelman voimassaolon enimmäisaikaa ja tehostettaisiin jatko-ohjausta työelämään tai yleisiin työllisyys- tai koulutuspalveluihin. Esityksellä lisättäisiin kotoutumissuunnitelmien tavoitteellisuutta ja vahvistettaisiin kotoutumisen edistämisen työelämälähtöisyyttä. Maahanmuuttajien koulutus- ja työllistymispolkuja tehostettaisiin vahvistamalla osaamisen tunnistamista ja kotoutumiskoulutuksen yhteensovittamista muiden työllisyys- ja koulutuspalveluiden kanssa. Kotoutumista edistettäisiin myös muilla kuin kotoutumisohjelman palveluilla, osana kunnallisia perus- tai työllisyyspalveluita, kansallista koulutusjärjestelmää, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystaloutta taikka järjestöjen, yhdistysten tai yhteisöjen toimintaa.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi viranomaisten tehtävistä ja yhteistyöstä kotoutumisen edistämisessä sekä kotoutumisen edistämisen yhteensovittamisesta ja seurannasta hallinnon eri tasoilla. Erityisesti yhteensovittamista tehtäisiin työllisyyden, osaamisen kehittämisen, hyvinvoinnin ja terveyden sekä osallisuuden edistämisen suunnittelun kanssa. Kotoutumisen edistämisen kehittämisen kannalta keskeiset ministeriöt määrittäisivät kukin omaa hallinnonalaansa varten kotoutumisen edistämisen kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet osana hallinnonalaansa toiminnan ja talouden suunnittelua.

Kunnan vastuuta kotoutumisen edistämisestä lisättäisiin ja kunnalle säädettäisiin tehtäväksi laatia osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi sekä kotoutumissuunnitelmat sekä työttömiksi työnhakijoiksi ilmoittautuneille, että työvoiman ulkopuolella oleville maahanmuuttajille. Kotoutumislakia koskevalla lakiehdotuksella lisättäisiin erityisesti työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien tavoittamista kotoutumista edistäviin palveluihin ja vahvistettaisiin kotoutumisen edistämisen monialaisuutta. Haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden, kuten kiintiöpakolaisten ja alaikäisenä ilman huoltajaa maahan

tulleiden, osalta yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä olisi keskeistä ja heille laadittaisiin edellä mainittu arviointi ja kotoutumissuunnitelma monialaisesti.

Kotoutumislakia koskevalla lakiehdotuksella selkeytettäisiin kansainvälistä suojelua saavien kuntaan ohjaamista ja eri viranomaisten vastuita kiintiöpakolaisten vastaanoton alkuvaiheessa. Ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten ja nuorten asumisen ja tuen järjestämisestä tulisi osa hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevaa sosiaalihuoltoa. Esityksellä esitetään muutettavan sosiaalihuoltolakia, vapaasta sivistystyöstä annettua lakia, henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annettua lakia sekä muita kotoutumislakia koskevaan lakiehdotukseen liittyviä lakeja.

Kotoutumislakia koskevan lakiehdotuksen mukaan osa valtion kunnille korvaamista erityiskustannuksista säilytettäisiin nykyisellään ja osa korvattaisiin jatkossa hyvinvointialueille. Esityksen mukaan valtio maksaisi kunnille ja hyvinvointialueille laskennallista korvausta kansainvälistä suojelua saavien vastaanotosta ja kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisestä. Korvausjärjestelmän yksinkertaistamiseksi osa nykyisin erikseen korvattavista kustannuksista, kuten tulkittamisesta aiheutuneet kustannukset, sisällytettäisiin osaksi laskennallista korvausta. Lisäksi osa kustannuksista, esimerkiksi uuden monikielisen yhteiskuntaorientaation sekä matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelujen järjestäminen, esitetään korvattavan kunnille osana peruspalvelujen valtionosuutta.

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain uudistusta toteutetaan valtioneuvoston selontekoa kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista koskevan eduskuntakäsittelyn perusteella. Esityksellä selkeytettäisiin viranomaisten vastuita ja päivitetäisiin niitä vastaamaan rakenteellisia uudistuksia, mukaan lukien hyvinvointialueiden perustaminen sekä eduskunnalle tämän esityksen kanssa samanaikaisesti annettu hallituksen esitys liittyen työvoimapalvelu-uudistukseen.

Karkkilan kaupunki on valmistellut tätä lausuntoa yhdessä Vihdin kunnan kanssa.

Liitteet:

Hallituksen esitys eduskunnalle kotoutumisen edistämisestä annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi.pdf

Yleiset kommentit kotoutumislakia koskevaan lakiuudistukseen:

Lakiuudistuksen myötä kunnille on siirtymässä suuri määrä lisävastuita ja tehtäviä, mutta samanaikaisesti kuntien valtiolta pakolaisten vastaanottamisesta saamat korvaukset tulevat vääjäämättä vähentymään, kun niitä jaetaan laskennallisesti kuntien ja hyvinvointialueiden kesken niitä lisätehtäviä, joita kunnille on siirtymässä liittyen kotoutumisen alkuvaiheeseen. Esimerkiksi vastuun työvoimapalveluista siirryttyä kunta tulee olemaan alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien pääasiallinen laatija.

Esimerkiksi vastuun työvoimapalveluista siirryttyä kunta tulee olemaan alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien pääasiallinen laatija. Samoin vastuu työvoimakoulutuksena järjestettävästä kotoutumiskoulutuksesta, vaatimus työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien entistä intensiivisemmästä tavoittamisesta sekä vastuu kattavista neuvonta- ja ohjauspalveluista lisäävät kuntien resurssitarpeita. Lisäksi neuvonta- ja

ohjauspalveluiden suhteen kunnille tulee huomattavaa lisävastuuta aiempaan verrattuna.

Lakiehdotuksessa erityisesti kunnan ja hyvinvointialueen väliset vastuuroolit jäävät paikoin epäselviksi. Esim. monialaisen alkukartoituksen ja kotosuunnitelman laatimisen vastuujaot eivät näytä riittävän selkeiltä. Tätä monialaisen yhteistyön järjestäytymistä olisi voinut kuvata tarkemmin.

Suomi on sitoutunut kansainvälisten sopimusten nojalla vastaanottamaan humanitäärisin perustein erittäin haavoittuvassa asemassa olevia pakolaisia. Tätä ei lakiluonnoksessa ole tarpeeksi selvästi tuotu esille. On lähes ilmeistä, että heidän kotoutumisaikansa on pidempi kuin kaksi vuotta. Esimerkiksi monilla kiintiöpakolaisina saapuneilla on myös haasteita luku- ja kirjoitustaidossa. Pakolaisuus on saattanut keskeyttää koulunkäynnin ja opiskelut useampaan kertaan. Harvalla täysi-ikäisellä kiintiöpakolaisella on ammatillista koulutusta tai yhtenäistä työuraa, vaan monet pakolaistaustaiset ovat joutuneet tekemään erilaisia töitä ilman ammatillista koulutusta. Kotoutumisajan lyhentäminen tuo erityisiä paineita muutenkin haavoittuvassa olevien henkilöiden kotoutumiseen. Mm. kiintiöpakolaisena saapuneilla on alkuvaiheessa paljon asioita, jotka vaikeuttavat tulijoiden orientoitumista uuden kielen ja yhteiskunnan omaksumiseen. Monilla on taustalla jopa useita vaikeita, traumaattisia kokemuksia ja muita läpikäytyjä asioita. Usein myös monimutkaisten terveydellisten haasteiden ratkominen kotoutumisen alkuvaiheessa vie runsaasti aikaa. Näitä seikkoja ei ole lakiluonnoksessa riittävästi huomioitu. Edellä mainituista syistä kiintiöpakolaiset kuitenkin käyttävät kunnan ja tulevan hyvinvointialueen palveluita keskimäärin enemmän kuin muut vieraskieliset.

Kotoajan lyhentäminen ei välttämättä nopeuta pääsyä työelämään. Sinänsä on hyvä, että maahanmuuttajien siirtymistä työelämään nopeutetaan, mutta tätä tulee tukea riittävän tehokkaasti. Kahdessa vuodessa vain harva pystyy omaksumaan sellaisen kielitaidon ja osaamisen, jonka turvin voisi siirtyä vahvempaa suomen kielen taitoa vaativaan työelämään. Vaarana on, että taidoilla päästään vain työpaikkoihin, jossa suomen kielen osaamista ei vaadita. On suuri uhka, että Suomeen syntyy entistä eriytyneempiä työmarkkinoita eikä työuralla eteneminen ole mahdollista. Mahdollisuus työllistyä vain matalapalkkaiseen, suorittavaa työtä tarjoaviin tehtäviin ilman etenemismahdollisuuksia vaikuttaa ajan myötä työskentelymotivaatioon ja työn mielekkyyteen.

Perusmuotoinen tai monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma (12–22 §)

Monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä kotoutumissuunnitelman laadinnassa kunnan ja hyvinvointialueen väliset vastuuroolit jäävät lakiesityksessä epäselviksi. Kunnalla näyttäisi olevan aloitteellinen rooli ja tulkin hankkiminen olisi kunnan vastuulla, mutta tämä ei näy tulkkauskulujen korvaamisen jakautumisessa. Tätä olisi hyvä määritellä tarkemmin.

Lakiesityksen perusteella näyttäisi, että kunnan aloitteellinen rooli on ratkaiseva, jotta asiakkaan palvelutarpeen arviointi ja myöhemmin kotoutumissuunnitelma saadaan käyntiin (lukuun ottamatta alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleita, joiden sijoittaminen on hyvin selkeästi hyvinvointialueen vastuulla). Kunnan aloitteellinen rooli tulisi huomioida myös korvausten jakautumisessa kunnan ja hyvinvointialueen kesken.

Kotoutumisen alkuvaiheessa maahan muuttanut pystyy harvoin itsenäisesti arvioimaan tarpeitaan tai mitä tahoa hänen tulisi kussakin tilanteessa lähestyä ja miten. Asiakkaalla olisi oltava kokonaiskäsitys mahdollisista vaihtoehtoista ja tarjolla olevista palveluista sekä kotoutumisen tavoitteista, jotta hänellä voisi olla aktiivinen rooli kotoutumissuunnitelman laatimisessa, joten suunnitelman laatimisen ajankohtaa tulisi voida säädellä.

Asiakkaan kannalta on myös haastavaa, jos hänelle esimerkiksi tehdään jossain vaiheessa ns. tavallinen kotoutumissuunnitelma ja toisessa vaiheessa taas monialainen kotoutumissuunnitelma. Haasteena on myös, ymmärtääkö asiakas aina, millaisia ovat ne elämäntilanteiden muutokset, jotka tulisi ilmoittaa ja joiden takia suunnitelma päivittäminen olisi tarpeen. Tällaisissa tilanteissa mm. henkilökunnan vaihtuminen altistaa sekaannuksille.

Sinänsä erittäin hyvä, että uudistuksessa tuodaan vahvasti esiin mm. kotiäitien asemaa kotoutumisessa. Uudistus ei kuitenkaan tue kaikilta osiltaan näitä tavoitteita. Mm. se, että kotoutumissuunnitelma tulisi laatia 14vrk kuluessa osaamisen ja palvelutarpeen arvioinnista ja toisaalta viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan myöntämisestä, ei ole linjassa esim. raskaana olevan suurperheen äidin elämän realiteettien kanssa. Tällaisessa tilanteessa elävällä, juuri oleskeluluvan saaneella ja juuri kuntaan sijoitetulla ei ole edellytyksiä sitoutua kovin konkreettisen kotoutumissuunnitelman sisältöön. Toisaalta voi olla naisia, jotka ovat vasta yli 3 vuotta Suomessa asuttuaan tulleet elämäntilanteeseen, että tavoitteellinen kotoutumiskoulutus olisi käytännössä mahdollista.

Kotoutumiskoulutus ja omaehtoinen opiskelu (24 § ja 25 §)

Kotoutumiskoulutusta järjestettäessä tulisi kiinnittää huomiota seuraaviin kysymyksiin:

- Millä edellytyksillä kotoutumiskoulutuksia voidaan toteuttaa pienemmillä paikkakunnilla esimerkiksi kiintiöpakolaisryhmän saapumisen jälkeen
- Julkisen liikenteen tuomat rajoitukset -> missä koulutukset järjestetään ja miten niihin päästää liikkumaan sujuvasti eri paikkakunnilta
- Mahdollisuus kotokoulutusten riittävän nopeaan ja joustavaan aloittamiseen esimerkiksi kiintiöryhmän saavuttua kuntaan.
- Kuinka varmistaa joustava kielikoulutukseen pääsy myös niille henkilöille, jotka tulevat kuntaan eri aikatauluilla
- Kotokoulutuksen päättötestauksessa tulisi olla valtakunnalliset standardit, millä tuettaisiin tasavertaista ja valtakunnallisesti vertailukelpoista arviointia.

Yleiset kommentit kunnan kotoutumisohjelmaan (11 §) ja monikielinen yhteiskuntaorientaatio (23 §)

Kotoutumisohjelma tulee olemaan huomattavasti laajempi kokonaisuus kuin nykyisen lain 32 § mukainen kunnan kotouttamisohjelma. Sinänsä on erittäin hyvä, että tämä asiakirja yhdistyy aikaisempaa konkreettisemmin maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaan ja on eräänlainen palvelutarjotin, josta yksilölliseen kotoutumissuunnitelmaan poimitaan palvelut. Pykälä ei näyttäisi sisältävän säännöllistä päivittämisvelvollisuutta, kuten aikaisempi kotouttamisohjelma (4 vuoden välein), mutta kunnan tarjoamien kotouttamista tukevien palveluiden muuttuvuus varmasti aiheuttaa säännöllistä päivitystarvetta.

Kotoutumisohjelma on siis tervetullut konkreettisempi työkalu asiakkaan yksilöllisen kotoutumissuunnitelman laatimisen perustaksi, mutta sen ylläpito vaatii paljon voimavaroja. Haasteita tulee varmasti etenkin alussa, kun moni asia muuttuu sekä uuden kotoutumislain että suunnilleen samanaikaisen työvoimapalveluiden siirron myötä. Samaan aikaan vasta sopeudutaan hyvinvointialueuudistuksen mukanaan tuomiin muutoksiin viranomaisten välisissä vastuurooleissa. Toisin sanoen samanaikaisesti sopeudutaan moneen massiiviseen muutokseen. On hyvin haasteellista koota heti kotoutumisohjelmaa, jota ei tarvitsisi pian merkittävästikin muuttaa. Vasta kun voidaan käytännössä nähdä ja ymmärtää kaikkien muutosten yhteisvaikutusta kotoutumisen ohjauksen, saadaan tämä työkalu käyttöön täysipainoisesti. Siksi kunnissa olisi paikallaan ainakin jonkinlainen siirtymäaika kotoutumisohjelman käyttöönottoon.

Monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällölle ei aseteta mitään standardeja tai vähimmäisvaatimuksia tässä lakiesityksessä, mutta oletettavasti näistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Painotus yhteiskuntaorientaation sijoittamisesta maahanmuuton alkuvaiheeseen ei ota huomioon, että usein varsinkin kiintiöpakolaisen kohdalla alussa kuntaan sijoituttaessa on niin paljon sopeutumista ja uutta opeteltavaa, että yhteiskuntaorientaation sijoittaminen kaiken sen hälinän ja hämmennyksen keskelle ei ole ollenkaan hedelmällistä, eivätkä asiat jää kovin hyvin mieleen. Tämä korostuu kiintiöpakolaisen kohdalla, joka tulee, käytännössä suoraan leiriltä asuinkuntaansa. Alkuvaiheessa uuteen arkeen ja henkilökohtaiseen elämään sopeutumisessa on valtavasti uutta omaksuttavaa. Monesti liika tieto liian nopeasti annosteltuna kuormittaa yhtä lailla turvapaikkaprosessin kautta oleskeluluvan saanutta. Voisi olla siis viisaampaa järjestää yhteiskuntaorientaatio esimerkiksi vaiheittain. Vaikkapa niin, että perustiedot tarjottaisiin kotoutumisen hyvin alkuvaiheessa, mutta yhteiskuntaorientaation ”syventävät opinnot” sitten myöhemmässä vaiheessa kotoutumispolulla.

Kotoajan lyhentäminen ei palvele kotoutuja-asiakkaita. Kahden vuoden aikana harva pystyy omaksumaan sellaisen kielitaidon tai osaamisen, jolla voisi siirtyä työelämään, jossa tarvitaan vahvempaa suomen kielen osaamista. Vaarana on, että henkilöt siirtyvät työelämään, jossa suomen kielen osaamista ei vaadita. Tällöin on suurena uhkana se, että myös Suomeen syntyy erilaisia työmarkkinoita, joissa on erilaisia vaatimuksia ja maahan muuttaneet jäävät työmarkkinoiden alimmalle tasolle, joka näkyy negatiivisena asiana matalapalkkoina, työn suorittavana luonteena ja sitä kautta työn tekemisen mielekkyytenä. ON harmillista, että laissa on ajateltu, että kotoutumisaika voidaan käyttää vain suomen kielen oppimiseen ja tämän jälkeen siirtymiseen työelämään. Suomen kielen oppiminen ei silloin ole ensisijainen asia ja tärkeintä olisi voida asettua ja rauhoittua.

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten palvelut (3 luku)

Esitetyt muutokset vaikuttavat kokonaisuutena voimassa olevaa lainsäädäntöä selkiyttäviltä. Erityisesti viranomaisten vastuuroolit, jotka koskevat edustajajärjestelmän ohjausta ja valvontaa, määritellään selkeämmin. Kun otetaan huomioon hyvinvointialueen yleiset tehtävät, on myös kannatettavaa, että vastuu alaikäisten ilman huoltajaa tulleiden lasten asumisesta siirtyy kunnalta hyvinvointialueelle. Muutoksen vaihteellisuus voi kuitenkin olla haastavaa ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten sijoittamisen järjestämisen näkökulmasta. Jo vuoden 2023 alussa voimaan tulevassa Mini HE -uudistuksessa siirtyä asumisen

järjestämisvastuu, mutta perheryhmäkoteja koskeva muutos sosiaalihuoltolain alle tulisi vasta tämän kotoutumislain kokonaisuudistuksen myötä v. 2024. Tämä vaiheittaisuus voi aiheuttaa epäselvyyttä vastuurooleissa. On tärkeää määritellä selkeästi, miten hyvinvointialue kuulee kuntaa perheryhmäkodin perustamisessa ja miten kunta voi siihen vaikuttaa. Samoin siitä, miten kunta kuulee hyvinvointialuetta kuntaan osoittamisessa, kun on sote -tarpeita. Tärkeää on myös määritellä, miten monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma tehdään yhteistyössä kunnan ja hyvinvointialueen kanssa. Alaikäisen ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen ja nuoren kohdalla on erityisen tärkeää, että viranomaisvastuutaot ovat selkeitä eivätkä aiheuta missään vaiheessa asiakkaalle epätietoisuutta tai selvittelyvastuuta. Edustajalla on toki aktiivinen rooli lapsen tai nuoren edunvalvojana. Pykälä 32 ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten ja nuorten tuki on tervetullut uudistus. Toisaalta pykälän otsikko on hieman harhaanjohtava, koska tässä viitataan 18–24 -vuotiaille nuorille tarjottavaan tukeen, ei lapsiin. . On hienoa, että tuki on määriteltä selkeästi. Sisällöllisesti pykälässä ja sen muistiossa määritellään riittävän selkeästi ja monipuolisesti, millaisesta tuesta voi olla kyse ja kenen vastuulla (hyvinvointialue tai kunta) mikäkin ensisijaisesti on.

Hyvä uudistus nykyiseen verrattuna on myös, että alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tullut olisi oikeutettu kotoutumislain mukaisiin palveluihin aina 25 ikävuoteen asti, vaikka hän olisi jo saanut Suomen kansalaisuuden.

Edustaja-asioissa lakiehdotus vaikuttaa kokonaistilannetta selkeyttävältä. Hyvää on myös sekä kauan odotetun edustajarekisterin käyttöönotto että aikaisempaa selkeämpi edustajajärjestelmän ohjauksen ja valvonnan vastuuroolien määrittely.

Kunnan hyvinvointialueen ja valtion tehtävät (5–7 §)

Jatkossa kunnilla on vastuu huomattavasta määrästä kotoutumisen edistämistä tukevia toimia. On hyvä, että kunnilla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu kotoutumisen edistämisen suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta paikallistasolla, sillä paikallistuntemus antaa mahdollisuudet mm. alueen erityispiirteiden parempaan huomioimiseen ja alueellisten verkostojen tehokkaampaan hyödyntämiseen. Jatkossa kunnille tulisi kuitenkin saada lisäresursseja, jotta kaikki niille asetetut tehtävät voidaan toteuttaa.

Kunnan tulee kehittää kotoutumista monialaisena yhteistyönä. Kunnan on huolehdittava kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamisesta hyvinvointialueen palveluiden suunnittelun ja kehittämisen kanssa. On hyvä huomata, että hyvinvointialueet ovat muotoutumassa 2023 vuoden alusta ja kuluu aikaa, kunnes yhteiset kehittämis- ja toimintatavat syntyvät kahden eri organisaation välille. Lisäksi työvoimapalvelumallin siirtyminen kuntiin vuoden 2024 alusta tuo muutoksia kotoutumista edistävien palvelujen järjestämiseen. Näiden suurten ja lähes samanaikaisten rakenteellisten muutosten takia siirtymäajat mm. esitetyille kotoutumisen edistämisen suunnittelutavoitteiden saavuttamisen mittaamiselle olisivat toivottavia.

Uusi laaja, erillinen kokonaisuus on kunnan velvoite seurata ja ”mitata” kotoutumisen edistämisen tavoitteiden toteutumista kuten maahanmuuttajien työllisyyttä ja koulutusta, hyvinvointia ja terveyttä, asumista, osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, oman kielen ja

kulttuurin ylläpitämisen mahdollisuuksia sekä hyvien väestösuhteiden edistämistä. Samoin on arvioitava näitä tavoitteita tukevia toimenpiteitä, niiden seuranta ja vastuutahoja. Näistä tulee raportoida ELY:lle kahden vuoden välein. Jotta kotoutumisen edistämisen mittarit ja niiden seuranta olisi jatkossa mielekästä ja tarkoituksenmukaista olisi toivottavaa, että kunnille tuodaan konkreettisia esimerkkejä siitä, millä menetelmillä kunnassa asetettuja tavoitteita mitataan ja miten mittarit tulee asettaa, jotta niistä saataisiin sellaista tietoa, joka on alueellisesti ja valtakunnallisesti verrannollista. Kahden vuoden mittausväli tuntuu liian tiheältä eikä saadut tulokset välttämättä tuo esiin oikeaa kuvaa kotoutumisen prosessiluonteesta.

Valtion korvaukset (luku 8)

Kunnalle siirtyy uuden lakiehdotuksen mukaisesti paljon uusia vastuualueita kotoutumisen edistämisen tukemisessa. Lakiesityksessä ehdotetaan, että laskennalliset korvaukset jakautuisivat jatkossa kunnan ja hyvinvointialueen kesken. Nykyisin maahanmuuttotyön budjetti koostuu monessa kunnassa ensisijaisesti laskennallisista korvauksista. Tämä raha on mahdollistanut toiminnan kehittämisen ja resurssoinnin. Kiintiöpakolaisten vastaanoton koordinointi ja toteutus jää edelleen kunnan vastuulle ja pienissä kunnissa myös kiintiöpakolaisten ohjaus on usein maahanmuuttopalveluiden henkilöstön tehtävä. Uusien tehtävien myötä kuntiin tarvitaan siis uusia resursseja. Ehdotuksen mukainen laskennallisten korvausten väheneminen aiheuttaa kunnalle monenlaisia paineita.

Lakiehdotuksen mukaan kustannusten korvaaminen esim. tulkitsemispalveluiden suhteen jatkossa ei perustuisi vuoden 2024 jälkeen enää todellisiin kustannuksiin vaan laskennalliseen korvaukseen kunnan ja hyvinvointialueen välille. Asiakkaiden oikeutta tulkkaukseen on korostettu eri yhteyksissä. Nyt kun vihdoin on päästy siihen, että eri tilanteissa käytetään luontevasti tulkkia, niin suurena pelkona on, että jatkossa tulkkauksilanteita karsitaan tai palataan siihen käytäntöön, että "tulkkeina" toimivat paremmin suomea puhuvat ystävät ja sukulaiset.

Vastaanoton alkuvaiheessa tulkkausta joudutaan käyttämään lähes kaikessa asiointissa. Karkkilan kaupunki painottaa erityisesti sitä seikkaa, että tulkkauksenkustannukset korvataan kunnalle ja hyvinvointialueelle täysimääräisesti toteutuneita kuluja vastaan pakolaisryhmän saapumisesta vähintään ensimmäisen vuoden ajan. Hyvää uudessa laissa on, että pakolaisten vastaanottoon voidaan edelleen varautua ennen henkilöiden kuntaan muutttoa ja varautumisen korvausaikaa on jopa pidennetty. Mm. pandemian vaikutusten takia suunnitellut kuntaan saapumiset eivät ole toteutuneet aikataulussa, jolloin asuntoja yms. on jouduttu pitämään varattuina pidempään. Lisäksi asunnot on jouduttu varustamaan perusteellisemmin esimerkiksi koronakaranteeneihin varautumisen takia. Tämänkaltaisia tilanteita voi tulla myös jatkossa.

Tiedonsaanti ja tietojärjestelmä (luku 9)

On erittäin hyvä, että yhteistä valtakunnallisesti toimivaa asiakastietojärjestelmää tai tietovarantoa ollaan suunnittelemassa ja ottamassa käyttöön. On myös tärkeää, että tietojen luovuttamisesta yhteistyökumppaneiden kesken on sovittu. Tällä hetkellä tarvittavien tietojen saaminen eri viranomaisilta ja yhteistyötahoilta tuottaa ongelmia. Lisäksi moninaiset käytännöt ja erilaiset rekisteröintijärjestelmät estävät tietojen välitystä.

Ehdotus: Kaupunginjohtaja Tuija Telén

Kaupunginhallitus päättää antaa Työ- ja elinkeinoministeriölle edellä olevan Karkkilan kaupungin lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Päätös: Hyväksyttiin.

Täytäntöönpano: Työ- ja elinkeinoministeriö